

ТРАГІЧНЕ НАЧАЛО ЯК ФОРМОТВОРЧИЙ ЧИННИК У СТРУКТУРИЗАЦІЇ ПОЕЗІЙ У ПРОЗІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

На початку ХХІ століття помітне поживалення інтересу до жанру поезії в прозі, що засвідчено в дисертаційних дослідженнях О. Кривуляк, О. Бігун, однак літературознавці доволі оглядово розглядають поезії в прозі Лесі Українки, згадуючи лише твір “Твої листи завжди пахнуть зов’ялими трояндами” та порівнюючи з творами Михайла Яцківа, Марка Черемшини, вбачаючи певну схожість за тематикою [3]. М. Кармазіна, досліджуючи життєвий та творчий шлях письменниці, розкриває обставини, за яких виникли ці твори, однак не вказує на приналежність до вище вказаного жанру [6]. У компаративному зіставленні проаналізовано твір і “Сліпець” із “Allegro patetico” М. Зушманом та з однойменним твором О. Кобилянської літературознавцем О. Вісич [4; 5]. Проте обоє дотримуються погляду, що мають справу з нарисом. Однак їхні попередники не були такими однотайними, а це, на нашу думку, є більш доречнішим: О. Бабишкін називає “Сліпця” Лесі Українки “алегоричним, а по суті своїй глибоко автобіографічним твором”, Л. Кулінська – нарисом, проте вбачає також тут риси лірики, а Т. Третяченко – “прозовим етюдом” [2, 271; 8, 93; 12, 206]. Як бачимо, літературознавці (Г. Аврахов, Л. Кулінська, Л. Міщенко, В. Святовець) акцентували увагу на розгляді творів і раніше, проте визначали як поезію в прозі лише “Твої листи пахнуть зов’ялими трояндами” [1; 8; 10; 11]. Проаналізувавши наукові праці та публікації, ми побачили певну розбіжність та невизначеність, тому наше завдання – детально дослідити особливості цих творів, розглядаючи їх як поезії в прозі, та проаналізувати образну систему, художні засоби, простежити трагічне начало як ключовий чинник для побудови поезій у прозі.

Загалом Леся Українка закарбувалася на сторінках української культури як оригінальний та самобутній митець. Творчість письменниці багатогранна щодо тематики і своєрідна стилем, якістю, що простежується у зацікавленні різними жанрами прози, драматургії та поезії. Маючи можливість ознайомитися із вітчизняними і світовими зразками із сфери літератури, Леся Українка однак уникає копіювання, а свідомо робить творчу селекцію. Водночас сама вона наснажує свої твори глибиною думки, філігранно шліфує словесний матеріал, адже прагне торкнутися найтонших порухів душі людини. Це прагнення реалізувалося цілком у ліриці письменниці, а також у такому жанрі як поезія в прозі, що і становить об’єкт нашої уваги.

Неодноразово літературознавці виявляли інтерес до твору Лесі Українки “Твої листи завжди пахнуть зов’ялими трояндами...”, який сповнений похмурим настроєм. Він був написаний 7 листопада 1900 р. і опублікований вперше лише в 1947 р. у збірнику “Леся Українка. Неопубліковані твори”. За жанром це поезія в прозі, адже крім прозової форми викладу у творі домінує ліризм, поетичне звучання. В основу твору покладений конкретний життєвий факт – стосунки з Сергієм Мержинським. Літературознавець М. Деркач у примітках до збірки навіть назвала “Твої листи завжди пахнуть зов’ялими трояндами” листом, який був призначений Сергію Мержинському [13, 134]. Справді, адресатом у поезії в прозі виступає чоловік, проте, беручи до уваги погляди дослідниці Л.П. Кулінської [8, 91], приходимо до висновку, що перед нами все ж таки поетичний твір, в якому художньо осмислюються людські почуття. Однак помилково було б стверджувати, що призначався він безпосередньо С. Мержинському, адже такими відвертими рядками письменниця морально вбила б свого товариша. Про бережливе ставлення до нього дізнаємось із листа Лесі Українки до сестри Ольги за 17 грудня 1900 рік: “Пише теж і про те (С. Мержинський), що при мені йому навіть гинути буде легше, але ж не можу я своїм раптовим приїздом дати зрозуміти: ось ти вже гинеш...” [17, 196].

Експеримент щодо жанру не ніс новаторського характеру, адже був відомий в українській та й у світовій літературі загалом. Таке зацікавлення в поетеси виникло ще раніше. У листі за 1894 р. до свого дядька М. Драгоманова зазначала, що пише “свою повість та вірші в прозі і вірші в віршах...” [16, 202]. На спосіб висловлення почуттів Лесі Українки вплинули саме поезії в прозі І.С. Тургенева, одну з яких, “Німфу”, вона переклала на українську мову. Про вагомий вплив творчості російського письменника на формування Лариси Косач свідчать листи письменниці. Також на цьому наголошував літературознавець В. Святовець у праці “Епістолярна спадщина Лесі Українки: Листи в контексті художньої творчості”. І.С. Тургенев водночас також звертався до символічних образів умираючих троянд у поезіях в прозі “Розы” (1878), “Как хороши, как свежи были розы...” (1879) [11, 115]. Тому для розкриття психології героя, переживання якого досягли свого апогею, письменниця звертається по допомогу до цього жанру.

Автор, щоб структурувати мовний матеріал, обирає форму монологу, сконцентровуючи увагу на переживаннях ліричної героїні. Леся Українка образ троянд використовує для показу

фізичного стану людини, що приречена на повільне згасання. Однак, якщо в “Рожах” О. Кобилянської простежуємо радше приреченість, відсутні будь-які шанси на майбутнє, то Леся Українка натомість чітко і незауважено поєднує у творі протилежні стани: відчай, біль поступово переходять у надію. Вона утворює цілісну картину із зорових образів і запахів для розкриття стану героя, якого називає “зів’ялим квітом”. Перифраз вжито для того, щоб показати весь драматизм ситуації: юнак поступово гине, не відчувши життя на смак, як рослина в’яне, передчасно зірвана і ще не розквітла. Лірична героїня у листах коханого відчуває запах зів’ялих троянд, що є доказом приреченості і водночас породжує здатність відчувати людину на відстані. І хоч ці пахощі легкі, тонкі, та вони постійно викликають негативні передчуття. Для героїні вони асоціюються зі спогадами про мрію та з усвідомленням її нездійсненності. Поява юнака у житті дівчини змінила звичний ритм, створила ілюзію про щастя, підтримку, тому думка про втрату завдає страждань: “Мій друже, любий мій друже, створений для мене, як можна, щоб я жила сама, тепер, коли я знаю інше життя?” [17, 55]. Ці зміни у житті авторка порівнює з дитячим риданням, підтверджуючи раптовість, несподіваність, характерну для двох явищ. Героїня цінує його вміння “рятувати... від самої себе”, тому навіть не бентежить ситуація, що вона посідає не перше місце в житті та серці свого товариша.

З метою посилення емоційності твору Леся Українка використовує рефрен “Візьми мене з собою”, який наголошує на прагненні героїні розділити з ним усі негаразди та подолати випробування долі. У поезії в прозі письменниця не вдається до яскравих описів троянд, що ми спостерігали в Ольги Кобилянської, бо вони несуть зовсім іншу смислову навантаженість: допомагають відтворити безпорадний стан фізичного згасання юнака. У кінці твору Леся Українка надає кольорам вагомому значення, адже білий, рожевий, червоний, блакитний виконують не лише підсилювальну роль, а й символізують силу кохання та пов’язані з ним мрії. Сама квітка здавна була символом краси, молодості, оновлення в природі й людських почуттях, натомість кожен її різновид на щось вказував. Так білу троянду вважали ознакою духовності, чистоти, дівочої цноти, червону – материнства, кохання, блакитну – чистої, високої любові [7, 31-32].

Щоб сфокусувати увагу читача на почуттях героїні, в яких у повній мірі сконденсовано усі її переживання, страх, письменниця вживає вигук “О” на початку речень (“О, візьми мене з собою, і нехай над нами в’януть білі троянди!”, “О, дорогий мій!”, “О, рятуй мене, любий!”), які вказують на страждання дівчини. Для створення схвильованого тону використовуються риторичні звертання (“Мій друже, мій друже”), речення із незавершеною думкою, риторичні оклики: “Твої листи завжди пахнуть зов’ялими трояндами, ти, мій бідний, зов’ялий квіте!.. о, я піду до тебе з найщільніших обіймів, від найсолодших поцілунків!.. Ох, у тривких до життя людей таких очей не буває!.. Я так боюся жити!.. О, рятуй мене, любий! [18, 55-56]. Питальні слова творять і поступово збільшують емоційне напруження: “Як можна, щоб я жила сама, тепер, коли я знаю інше життя?.. Нащо твої листи так пахнуть, як зів’ялі троянди?.. Чому ж я не можу, коли так, облити рук твоїх, рук твоїх, що, мов струни, тремтять, своїми гарячими слізьми?.. Невже я одинока згину?.. Ти, може, маєш яку іншу мрію, де мене немає? [18, 55-56]. За допомогою повторів письменниця підкреслює настрій, згущує барви. На фізичний стан героя вказують тремтіння рук, що свідчить про слабкість організму людини, очі, яких героїня не спостерігала у “тривких до життя людей”, тобто міцних, стійких. Усі зображальні засоби спрямовані на виділення чи посилення потрібної поетичної думки. Весь твір нагадує реквієм, простежується незаперечний зв’язок із українськими народними голосіннями. Проте є одна деталь, яка вказує на сподівання, очікуване диво: протягнута крізь темряву рука дівчини, що здатна на все заради порятунку товариша.

Поезія в прозі “Твої листи завжди пахнуть зов’ялими трояндами...” – це оспівування самовідданої, жертвовної любові жінки, спроможної розділити і щастя, і горе з коханим. Можливо, саме у цьому творі письменниця сформулила для себе вказівки для подальших дій, які були ще попереду. Одержавши невтішні новини від лікаря С. Мержинського у середині листопада 1900 р., поетеса вирішує бути поруч з ним, навіть прикладає усі зусилля, щоб урятувати, не очікуюючи від нього подяки чи відповіді на свої почуття. Підтвердженням слугують рядки з листа до О.Ю. Кобилянської за 1901 рік: “Я мушу бути найспокійнішою від всіх, хоч я, власне, найменше маю ілюзій, а через те й надії (зо мною лікар був найщирішим). Щодня мій друг розмовляє про те, як ми вкупі за границю поїдемо, в Швейцарію, як то гарно зостріти там весну... А я весни так боюся. І я кажу йому, що поїду з ним, що буду з ним, аж поки він поправиться... В сьому правда те, що я не покину його так, як його покинули інші його друзі. Я з ним останусь, поки буде треба” [17, 206]. Своїй приятельці вона радить на майбутнє: “не давати на поталу недузі” Осипа Маковея, зразу ж покладати усі сили на його порятунок, боротися за життя і вірити, бо інакше можна впасти у розпач.

Леся Українка проявляла цікавість до творчості Ольги Кобилянської: “Що ж там мій хтось дорогенький за новелку пише? Чому хоч не скаже комусь на яку тему? А правда, хтось комусь

говорив, що хтось чорненький таки буде писати і багато і, може, ще ліпше, ніж досі?.. Цвіт папороті не може зовсім загинути від якоїсь “ведмежої” лапи, так тільки на який час прив’яне, а потім знов зацвіте... Так завжди буває” [17, 304]. Так письменниця висловлює впевненість у здатності митця пережити усі негаразди.

Згодом Леся Українку настільки вразила поезія в прозі “Сліпець” Ольги Кобилянської, що стимулювала до написання власного твору “Сліпця”. У листі вона аргументує свій вчинок та пише про реакцію відомого критика, викликану поезією в прозі О. Кобилянської: “Хоч ведмідь “Сліпця” не зрозумів, то ще то не значить, аби ніхто не міг зрозуміти. Хтось думає, – писала поетеса, – що зрозумів, а як зрозумів, то видно з того нарису-pendant (тобто додатка), що тут прилений до листа. Чи так? Хтось не міг утриматись, щоб того не написати, і ліг і не встав, поки не написав. Може і про меву (по-українськи чайки) щось напише, але не зараз” [17, 346]. Зовнішня драматична колізія, зіткнення протилежних характерів відсутні у творі Лесі Українки “Сліпець”, як і в однойменній поезії в прозі О. Кобилянської, та властивий прозовий виклад матеріалу. Увага фокусується на самовираженні незвичайної особистості, а художня думка передається через безпосереднє переживання, що характерно для лірики. Все це свідчить на користь того, що “Сліпець” Лесі Українки є також поезією в прозі, хоча літературознавці так і не дійшли згоди.

Письменниця звертається до алегоричного образу сліпця, який, на відміну від свого попередника, створеного О. Кобилянською, ніколи не був впевнений у своїй здатності бачити, чим завдячував оточуючим людям. У формі розгорнутого монологу гіперболізує переживання ліричного героя. Через його, викривлене для інших, сприйняття предметів і явищ (покрита плямами цвілі та павутинням статуя, сивий сніг) простежуємо оригінальність оповідача. Врешті-решт виникає непорозуміння між сліпцем та людьми: “Часто вважали мене сліпим, а мені здавалося, що я таки видючий” [14, 195]. В такому ж становищі перебувала і сама Леся Українка, якій було знайоме почуття відчуженості, навіть перебуваючи у колі знайомих і рідних: “...Я багато в чому думаю і почуваю інакше, ніж решта нашої родини і твої приятелі (тобто товариші сестри О.П. Косач), але ж нормальним людям багато чого недоступно такого, що зовсім ясно стоїть для таких ненормальних, як я” [17, 235].

Тон оповіді сповнений суму, трагізму, супроводжується тужливими мелодіями арфи, слізьми героя, навіює самотність. Однак твір не позбавлений оптимістичних нот, адже сліпець не втратив надію колись побачити сонце. До життя його повернули сестра милосердя та добра дитина. Остання уособлює людину, котра несе непомірний по силі тягар, а також сприяє формуванню кредо, суголосному авторському: для людини не досить тільки слухати, а потрібно й бачити. Сліпець прагне всилити в серце дитини надію, з рук сестри забрати костур, який вручили їй добрі товариші, і стати для неї опорою. Таким способом Леся Українка трансформує вислів О.Кобилянської “Товариші мої дали мені костур на дальше життя”, продовжуючи логічний ланцюг “Я не маю костура, щоб дати тобі, але я дам себе” [14, 200]. Його водночас потрібно сприймати і як висловлені слова підтримки поетеси, адресовані О. Кобилянській.

На тональності твору Лесі Українки позначилась також і власна трагедія, пов’язана із смертю С. Мержинського. За допомогою образу сліпця письменниця робить поглиблений аналіз своїх переживань та показує реакцію оточуючих на них: “Я плакав і питав людей: чи я осліп? Одні здвигали плечима і казали: “Не знаю”. Другі казали: “Не думай про те”. Треті потішали: “І сліпі живуть на світі, єсть такі, що й зроду сонця не бачили” [14, 196]. Невелика кількість людей допомогли ліричному героєві пережити душевну травму та фізичну недугу, як і автору. Внутрішні рефлексії сліпця, його емоційно наповнений світ, переживання, скомбіновані уявою письменниці, стали предметом дослідження для митця. Тому для реалізації поставленої мети поетеса використовує монолог не лише як засіб аналізу характеру ліричного героя, його оточення, а й показу здатності оповідача до самоаналізу.

Леся Українка майстерно використала слухові та дотикові асоціації у побудові образу сліпця, що створили ілюзію зорового сприйняття: “І коли ми ходили у двох по садку – на нас спадав ніжним дощем, ледве дотикаючись лиця, весняний цвіт і роса з дерев, а пахоці квіток напливали тихими хвилями “ я не раз забував, що я не бачу, мені було так, як бувало ще замолоду, коли я був зовсім здоровий та ходив у темні, непрозорі нічки-петрівочки слухати соловейків у рідному гаю, я тоді слухав соловейків і зовсім не думав, що краще – день чи ніч” [14, 198]. Письменниця підводить читача до висновку, що для людини не досить тільки слухати, тому і сліпець так і не може звикнути жити без здатності бачити все навколо: барви, сонце, світло, “білий з ніжними відтінками сніг”, гарну мармурову статую, яка, “здавалось, оживе і слово промовить”, срібно-рожеву західну хмарку.

В уяві героя виникають зорові образи не тільки завдяки досвіду з минулого, а ще й тому, що є митцем за способом самовираження, за своїм внутрішнім світом. Лише творча людина може так заглиблюватись в образи: “І дитина зараз приносила свою важку арфу... і грала мені, і биль мій затихав, і я більше марив про щось невиразне, ніж думав над тим, як зникла хмарка, та чи я сліпий, чи видючий. І так було добре...” [14, 197]. Письменниця зумисно обриває речення, щоб читач сам зумів проникнути у почуття героя, самотійно відкрити для себе психологічний стан

сліпця. Вона надає йому здатність наділяти предмети та явища рисами людського характеру: біль – лютий, закуток – одинокий, руки – добрі.

В аналізованому творі можна віднайти і характерні ознаки романтизму: у поетичному поєднанні мрії і дійсності, реального і фантастичного та утвердженні ідеалу прекрасного. Мова у поезії в прозі характеризується використанням повторів (“я все був хворий, все мене боліло”, “я візьму з її рук важкий, колючий костур... і кину його геть межі дрова і візьму її під руку”, “а може, ми...ми обоє, я і сестра, таки побачимо...побачимо його, сонечко наше боже, святе”). Їхня роль полягає у фіксації уваги читача на запланованих діях, що посилює їхню значимість для героя. У творі також використано стилістичну фігуру – висхідну градацію, яка побудована на розташуванні висловів у міру наростання емоційно-експресивних якостей, що стосуються у творі двох різних образів: “І дитина зараз приносила свою важку арфу (занадто важку для її тонких дитячих ручок) і грала мені, і біль мій затихав, і я більше марив про щось невиразне...” [14, 197]. Вигуки “о”, “ох”, “ой лихо” допомагають формувати цілісну картину, сприяють емоційному напруженню.

Леся Українка за життя не подавала до друку “Сліпця”, бо у ньому спробувала здійснити самоаналіз, виразити інтимні почуття, тому не вважала за доцільне опублікувати його.

Для висвітлення становища поетів у рідній стороні Леся Українка також звертається до прози, вміщуючи її у рамки лірики. Так виникає поезія в прозі “Голос однієї російської ув’язненої”, що стала поетичним посланням французьким поетам та артистам (літературознавець К. Кухалашвілі зараховує твір до публіцистики). Письменниця мала намір опублікувати її у французькій пресі, що підтверджують рядки з листа до дружини дядька Л. Драгоманової від 6 листопада 1896 р.: “А все-таки мені хочеться, щоб з Росії дійшов хоч один протест проти такої профанації поезії і хисту, якої допустили французи сей рік у Версалі...” [16, 358]. Тобто письменниця згадує той факт історії, коли французькі діячі культури виявили нешанобливе ставлення до мистецтва загалом, взявши участь в офіційних торжествах на честь царського подружжя, прибулого у Францію того ж року. Твір має підзаголовок “Маленька поема в прозі”, в якій простежуються ознаки і політичного памфлету. Однак, враховуючи витонченість, високу поетичність та невеликий обсяг можна із впевненістю стверджувати, що ми маємо справу із поезією у прозі, в якій, як зазначала і літературознавець О. Бігун, звучить патріотичний мотив [3].

Весь протест, свої переживання письменниця висловлює через образ героїні, котрий створено на контрасті: невільниця зі слабеньким співом – величні півбоги, увінчані лавровими та трояндовими вінками. Вона відносить себе до поетів, які почуваються, наче у в’язниці, адже прохання так і залишились у сфері нездійсненого, прокляття їхні даремні. Героїня не бажає тамувати свої почуття ні за які лаври: “Можна все згнітити, за винятком голосу душі, – він дасть тебе почути і в дикій пустелі, і серед натовпу, і навіть перед царями” [15, 17]. Вона переконана: найважливіше для кожного – це мати можливість займатися справою, до якої є хист, що перегукується зі “сродною працею” Г. Сковороди. У поезії в прозі Леся Українка використовує низку художніх засобів: метонімію “ганьба лицемірній лірі” (вчинки французьких поетів і артистів переносяться на музичний інструмент, що асоціюється з їхньою діяльністю), персоніфікації (“запліснявіле каміння”, “іржаві ліхтарі”, “тісні площі” виступають промовцями і не спроможні мовчати, кожний камінь кричить: “Геть тиранію!”), епітети (“великі імена”, “слабенький спів”, “безутішні сльози”, “дикі пустелі”, “лицемірна ліра”, “улесливі струни”). Риторичні фігури з великою кількістю повторів, звертання, синонімічні ряди посилюють силу емоційного впливу. Для ліричної героїні в’язниця не має просторових меж, вона асоціюється із Росією, яка величезна за розміром, адже людину “можна заслати аж на край світу, не викидаючи поза державні межі” [15, 18]. Багатство країни вбачається у голоді, неосвіченості, лицемірстві, безкінечній тиранії, “бастільських” фортецях. В аналізованій поезії у прозі відчутна ремінісценція твору Т. Шевченка “Кавказ”, яка є опосередкованою:

У нас же й світа як на те –
Одна Сибір неісходима,
А тюрм! а люду!.. Що й лічить! [19, 337].

У кінці твору героїня, вибачаючись перед французькою музою, приходиться до висновку, що перед нею менше завинила, ніж вільні письменники із улесливими віршами. Весь сплеск емоцій, гнівних почуттів становить смисловий центр, формування якого не обійшлося без представника митців, у назві якого відображено і його становище на Батьківщині – Ув’язнена.

Отже, підсумовуючи проведене дослідження поезій у прозі Лесі Українки

“Твої листи завжди пахнуть зов’ялими трояндами”, “Сліпець”, “Голос однієї російської ув’язненої”, можна констатувати, що письменниця щедро послуговується художніми засобами (метонімія, епітети, персоніфікація), слуховими та дотиковими асоціаціями, складними за смисловим навантаженням образами. Все це разом із фігурами стилістичного синтаксису (градація, риторичні звертання і питання, рефрен, речення із незавершеною думкою) посилюють емоційність та настроєвість твору, увиразнюючи ліричне начало, що є превалюючим. Аналізуючи

поезії у прозі, ми віднаходимо і автобіографічні елементи, адже саме життєві перепетії стали тим каталізатором, який сприяв до написання творів цього жанру, базуючись на зразках української та світової літератур. Як бачимо, трагізм став центральною віссю, навколо якої у скондесованій формі скупчуються переживання ліричного героя, формотворчим чинником у побудові поезій у прозі Лесі Українки. Дослідження поезій у прозі письменниці дає можливість водночас поглибити знання щодо особливостей творів цього жанру в цілому.

Список використаних джерел

1. Аврахов Г. Г. Художня майстерність Лесі Українки. Лірика / Г. Г. Аврахов. – К. : Рад. шк., 1986. – 233 с.
2. Бабишкін О. Леся Українка – прозаїк / О. Бабишкін // Леся Українка : Публікації. Статті. Дослідження / [ред. О. К. Бабишкін]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1954. – С. 256-278.
3. Бігун О. А. Типологія жанру поезії в прозі (французька та українська літератури кінця ХІХ – поч. ХХ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.05 “Порівняльне літературознавство” / Бігун Ольга Альбертівна. – Тернопіль, 2008. – 20 с.
4. Вісич О. Однойменні нариси Лесі Українки та Ольги Кобилянської “Сліпець”: діалог текстів / Олександра Вісич // Леся Українка і сучасність: зб. наук. праць / ред. М. Жулинський; упоряд. Н. Сташенко. – Луцьк, 2007. – Т. 4, кн. 1 – С. 384-389.
5. Зушман М. Мала проза Богдана Лепкого та Лесі Українки: спроба порівняльно-типологічного прочитання / Михайло Зушман // Леся Українка і сучасність: зб. наук. праць / ред. М. Жулинський; упоряд. Н. Сташенко. – Луцьк, 2005. – Т. 2. – С. 203-210.
6. Кармазіна М. Леся Українка / Марія Кармазіна. – К. : Видавничий дім “Альтернативи”, 2003. – 416 с.
7. Комзюк В. Квіти у творчості і долі Лесі Українки / Віра Комзюк, Наталія Пушкар // Леся Українка і родина Косачів в контексті української та світової культури : матеріали ІІ Всеукр. наук.-практ. конф., 24-25 лютого 2001 р. : наук. зб. / ред. Г. Бондаренко ; упоряд. Анатолій Силюк / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки; Колодяжненський літературно-меморіальний музей Лесі Українки. – Луцьк : Надстир'я, 2001. – С. 31-34.
8. Кулінська Л. П. Проза Лесі Українки / Л. П. Кулінська. – К. : Вища шк., 1976. – 166 с.
9. Кухалашвілі К. Леся Українка – публіцист / К. Кухалашвілі. – К. : Дніпро, 1965. – 247 с.
10. Міщенко Л. І. Леся Українка : посіб. для вчителів / Л. І. Міщенко. – К. : Рад. шк., 1986. – 303 с.
11. Святовець В. Ф. Епістолярна спадщина Лесі Українки: листи в контексті художньої творчості / В. Ф. Святовець. – К. : Вища шк., 1981. – 184 с.
12. Третяченко Т. Г. Художня проза Лесі Українки: творча історія / Т. Г. Третяченко. – К.: Наук. думка, 1983. – 288 с.
13. Українка Л. Неопубліковані твори / Леся Українка ; [підгот. та прим. М. Деркач]. – Львів : Вільна Україна, 1947. – 142 с.
14. Українка Л. Зібрання творів : у 12 т. / Леся Українка. – К. : Наук. думка, 1976. – Т. 7: Прозові твори. – 568 с.
15. Українка Л. Зібрання творів : у 12 т. / Леся Українка. – К. : Наук. думка, 1977. – Т. 8: Літературно-критичні та публіцистичні статті. – 320 с.
16. Українка Л. Зібрання творів : у 12 т. / Леся Українка. – К. : Наук. думка, 1978. – Т. 10: Листи (1876-1897). – 544 с.
17. Українка Л. Зібрання творів : у 12 т. / Леся Українка. – К. : Наук. думка, 1978. – Т. 11: Листи (1898-1902). – 478 с.
18. Українка Л. Твори / Леся Українка. – К. : Дніпро, 2000. – 632 с.
19. Шевченко Т. Г. Кобзар / Т. Г. Шевченко ; [вступ. ст. О. Гончара; приміт. Л. Кодацької]. – К.: Дніпро, 1988. – 774 с.

Анотація. У статті розглядаються поезії у прозі Лесі Українки, акцентується увага на використаних автором художніх засобах, фігурах стилістичного синтаксису та превалюванні ліризму. Це дозволяє із впевненістю стверджувати, що твори безперечно належать до вказаного вище жанру. Доведено також, що трагічне начало стало своєрідним стимулом до написання автором цих творів.

Ключові слова: Леся Українка, трагічне начало, поезія в прозі, жанр, образ, художні засоби.

Summary. The article deals with Lesia Ukrainka's poetry in prose, the emphasize is made on used tropes by author, figures of stylistic syntax and prevailing of the lyricism. It allows to affirm confidently that works undoubtedly belong to indicated above genre. It is proved also that tragic base have become the peculiar stimulus for writing this works by author.

Key words: Lesia Ukrainka, tragic base, poet in prose, genre, image, tropes.